

در حاشیه اعتراضات کارگران نیشکر هفت تپه گزارش توجیهی وزارت بازرگانی از واردات بی‌رویه شکر

اعتماد

اول آبان ماه هشتاد و شش

فارس: در گزارش توجیهی وزارت بازرگانی با تاکید بر اینکه قیمت داخلی شکر در مقایسه با متوسط جهانی بالاتر است، بر ادامه حمایت از خانوارهای فقیر برای افزایش مصرف شکر آنها اشاره و آورده شده است: در مجموع دولت طی دهه‌های گذشته اقدام به اتخاذ سیاست‌های حمایتی در زمینه تولید شکر کرده است. اما در سال گذشته دولت به حدی شکر وارد کرده است که به گفته برخی از کارشناسان امر تا شش سال پاسخگوی نیاز مصرف داخلی خواهد بود و با این امر تولید داخلی شکر در کشور دچار بحران جدی شده و شکر داخل خریدار ندارد، اما حتی به گفته مسئولان امر دولت شکر سال جاری را نیز در سال ۸۵ خریداری کرده است.

تولید شکر

در این گزارش در خصوص تولید شکر در کشور نوشته شده است، در حالی که ظرفیت‌های اسمی تولید در کارخانه‌های قند و شکر متفاوت بوده و بین ۵۰۰ تا ۵۰۰۰ تن قرار دارد و ظرفیت عملی از ۳۵۰۰ تن فراتر نرفته است، ضمن آنکه ظرفیت واحدهای قدیمی‌تر کمتر است.

سهم تولید قند و شکر کارخانه‌های تحت مالکیت نهادهای عمومی غیردولتی، دولتی و خصوصی از کل تولید قند و شکر به ترتیب ۱۴/۵، ۵، ۲۱/۵۲ درصد بوده و مابقی به صورت مالکیت ترکیبی بوده است. این موضوع وجود انحصار ضمنی در صنعت قند و شکر از سوی دولت و نهادهای عمومی غیردولتی را محتمل می‌سازد.

قیمت و مصرف

قیمت تمام‌شده شکر نیشکری در ایران کمتر از شکر چغندری است، اما قیمت تمام‌شده شکر در ایران بالاتر از قیمت تمام‌شده آن در کشورهای عمده تولیدکننده و صادرکننده اعم از تولیدکنندگان نیشکری و چغندری است. نکته حائز اهمیت در مقایسه قیمت تمام‌شده شکر نیشکری و شکر چغندری در جهان و ایران این است که فاصله قیمت تمام‌شده شکر نیشکری و شکر چغندری در جهان بسیار بالاست اما در ایران این فاصله بسیار کم است، این در شرایطی است که عملکرد نیشکر در مزارع ایران بسیار بالاست و با توجه به سهم بالای مواد اولیه، انتظار می‌رود که این فاصله در ایران حتی بیشتر باشد.

درواقع میتوان نتیجه گرفت برغم اینکه بهر موری زمین در بخش نیشکر در ایران در مقایسه با بخش چغندری بر اساس متوسط‌های جهانی بالاتر است، لیکن پایین بودن بهر موری سایر عوامل تولیدی چون نیروی کار در بخش نیشکر سبب

شده که فاصله قیمت تمام شده شکر نیشکری و شکرچغندری در ایران پایین باشد که با توجه به مالکیت عمومی واحدهای کشت و صنعت نیشکری حائز اهمیت است.

با توجه به اینکه شکر تولیدی در کشور کمتر از مقدار مصرف مورد نیاز است، لذا هر ساله قسمتی از نیاز مصرفی از طریق واردات جبران می‌شود. واردات شکر در گذشته به دلیل قوانین مربوطه توسط دولت صورت می‌گرفته است. تا اینکه براساس ماده ۳۲ قانون برنامه سوم بدون الزام به رعایت قانون نحوه توزیع قند و شکر، امکان واردات آن توسط بخش خصوصی نیز فراهم شد. البته در برنامه سوم از طریق محدودیت‌های مقداری و اخذ مابه‌التفاوت تداوم محدودیتها بر واردات اعمال میشد. در برنامه چهارم براساس بند <ب> ماده ۳۸ قانون برنامه مذکور، قانون نحوه توزیع قند و شکر موقوف الاجرا شده و دولت در پی آن است که با استفاده از ابزارهای تعرفه‌ای به تنظیم این بازار بپردازد.

حمایت

در مجموع دولت طی دهه‌های گذشته اقدام به اتخاذ سیاست‌های حمایتی در زمینه تولید شکر کرده است. چغندر قند از جمله محصولاتی است که به صورت خاص مورد حمایت قرار دارد. در زمینه چغندر قند، حمایت به طور مشخص از طریق حمایت‌های نهاده‌ای نظیر ارائه بذر اصلاح‌شده، خرید تضمینی و بیمه این محصول دنبال شده است. ضمن آنکه کشت نیشکر هم با تاسیس واحدهای کشت و صنعت توسط وزارت جهاد کشاورزی مورد حمایت دولت قرار داشته است.

حمایت از صنعت شکر نظیر دیگر صنایع کشور بیشتر از طریق تعرفه‌ها و موانع غیر تعرفه‌ای صورت گرفته است و به این ترتیب از شکر داخلی که قیمت تمام‌شده بالاتری نسبت به قیمت شکر وارداتی (جهانی) دارد، حمایت شده است. ضمن آنکه در بسیاری از سال‌ها، تولید قند و شکر از طریق تعهد خرید محصول شکر توسط دولت مورد حمایت قرار گرفته است.

اعتماد ملی: این توجیهات در حالی است که در ماه‌های اخیر حمایت‌ها از صنعت شکر تغییر جهت یافته و بیش از آنکه به حمایت از تولیدکنندگان داخلی بینجامد به فکر بازار داخلی و مصرف‌کنندگان بوده است که بر این اساس صنعت شکر داخلی در روزهای بحرانی به سر می‌برد که مسئولان دولتی آن را قبول ندارند و معتقدند که حمایت‌های لازم از این صنعت صورت گرفته و هم‌اکنون نیز ادامه دارد.